

สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี พระมารดาแห่งการทันตแพทย์ไทย

คณะทันตแพทยศาสตร์

สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงสนพระทัยในเรื่องสุขภาพของประชาชนตลอดมา ดังเห็นได้จากการที่พระองค์ท่านได้มีพระมหากรุณาธิคุณก่อตั้งหน่วยแพทย์อาสาซึ่งมีแพทย์ ทันตแพทย์ พยาบาล เภสัช และประชาชนในสาขาวิชาชีพอื่นๆ ร่วมเป็นอาสาสมัครในการให้บริการรักษาประชาชนที่มีปัญหาป่วยไข้และอยู่ห่างไกลสถานพยาบาล ตั้งแต่ปี 2512 จนถึงปัจจุบัน

สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงสนพระทัยการบริการทันตกรรมเป็นพิเศษ ดังปรากฏในพระราชดำรัสที่ตรัสไว้ เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2529 ที่ตรัสไว้ที่จังหวัดระยองและฉะเชิงเทรามีความตอนหนึ่งว่า

" ฉันเชื่อว่าพวกที่ได้รับการรักษาโรคฟันนี้คงจะพอใจมาก เพราะโรคฟันนี้เต็มทีมาก ถ้าปวดไปแล้ว ถ้าไม่ได้ทำอะไรทำให้ไม่สบายจริงๆ พอช่วยถอนออกแล้วก็สบายมาก ฉะนั้น การที่ท่านได้ไปช่วยก็ได้บุญกุศลมากทีเดียว ฉันขอขอบใจทุกท่านที่ได้พยายามปฏิบัติการ อันนี้มาหลายปีแล้ว และหวังว่าท่านจะมีจิตใจกุศลยังช่วยกันต่อไป "

ทรงกำชับให้มีทันตแพทย์ร่วมออกปฏิบัติงานในหน่วย พอ. สว. ทุกครั้งตั้งแต่ปี พ.ศ. 2512 เป็นต้นมา ดังนั้นในการออกหน่วย พอ.สว. ทุกครั้งจะมีการบริการทางทันตกรรมแก่ประชาชนเสมอโดยทันตบุคลากรที่เป็นอาสาสมัครหรือทันตแพทย์อาสา

ในปี 2529 มูลนิธิแพथ์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทร์ราชบรมราชชนนี ได้ประสานงานกับกระทรวงสาธารณสุข คณะทันตแพทยศาสตร์ทุกมหาวิทยาลัย ทันตแพทย์สมาคมแห่งประเทศไทย และกรุงเทพมหานคร จัดกิจกรรมรณรงค์ทันตสาธารณสุข เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลเนื่องในวันโรกาสวันพระราชสมภพ วันที่ 21 ตุลาคม 2529 เป็นครั้งแรกโดยระดมทันตบุคลากรและอาสาสมัครจากภาครัฐบาลและเอกชนทั่วประเทศออกไปให้บริการตรวจรักษาฟันโดยไม่คิดมูลค่าแก่ประชาชนในถิ่นทุรกันดารห่างไกลคมนาคม

ต่อมาใน พ.ศ. 2532 คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติให้ วันที่ 21 ตุลาคม เป็นวันทันตสาธารณสุขแห่งชาติ และได้ขยายกิจกรรมรณรงค์ทางทันตสาธารณสุขไปทั่วประเทศ โดยได้รับความร่วมมือจากกระทรวงสาธารณสุข ใน พ.ศ. 2532 ซึ่งเป็นปีพระองค์ท่านเจริญพระชนม์มายุ 90 พรรษา

งานทันตสาธารณสุข พอ. สว. ได้ทำให้ประชาชนจำนวนมากได้รับการบรรเทาทุกข์ทรมานจากโรคในช่องปาก แต่สิ่งที่สำคัญคือเกิดการร่วมแรงร่วมใจสามัคคีระหว่างอาสาสมัครทั้งทันตบุคลากรและเจ้าหน้าที่อื่นๆ โดยทุกคนทำงานเพื่อจุดประสงค์เดียวกันคือถวายเป็นพระราชกุศลแด่สมเด็จพระศรีนครินทร์ราชบรมราชชนนี ที่ทรงมีพระเมตตาต่อปวงชนชาวไทย

คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้เข้าร่วมโครงการรณรงค์วันทันตสาธารณสุขเสมอมา โดยระยะแรกนั้นคณาจารย์ได้เข้าร่วมในทีมงาน พอ. สว. ของกระทรวงสาธารณสุข ต่อมาในปี พ.ศ. 2540 ได้จัดโครงการรณรงค์วันทันตสาธารณสุขขึ้นเป็นครั้งแรก โดยให้บริการทางทันตกรรมแก่ประชาชนในคลินิกทันตกรรมของคณะ โดยไม่คิดมูลค่า และเป็นไปอย่างต่อเนื่องทุกปี พ.ศ. 2543 นี้ ได้เพิ่มการให้บริการทันตกรรมนอกสถานที่โดยให้หน่วยทันตกรรมพระราชทานของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒจัดทันตแพทย์อาสาซึ่งประกอบด้วย คณาจารย์ประจำทันตแพทยอาสาสมัครและทันตบุคลากร ไปให้บริการทันตกรรมและทันตสาธารณสุขที่โรงพยาบาลบ้านนา จังหวัดนครนายก ในวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2543

เป็นที่ประจักษ์ว่าสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีเป็นผู้ริเริ่มให้บุคคลากรทาง ทันตสาธารณสุข ได้ตระหนักถึงทันตสุขภาพของประชาชนชาวไทย รวมถึงการเสียสละความสุขส่วนตนเพื่อบรรเทาทุกข์ของผู้มี ปัญหาทางทันตกรรม พระองค์ท่านเป็นผู้ให้กำเนิด ทันตแพทย์อาสา ซึ่งสามารถบำบัดปัญหาทางทันต กรรมแก่ประชาชนอย่างมากมายนับแต่เริ่มก่อตั้งมูลนิธิ สมแล้วที่พระองค์ทรงได้รับสมัญญานามว่า " พระมารดาแห่งการทันตแพทย์ไทย "

สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีด้านการแพทย์ แพทย์อาสาสมเด็จพระราชชนนี

สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงสนพระราชหฤทัยในคุณภาพชีวิตของพสกนิกร โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนผู้ยากไร้และด้อยโอกาสในถิ่นห่างไกลความเจริญ นับตั้งแต่ พ.ศ. 2507 เป็นต้นมา

สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เสด็จประพาสหัวเมืองเยี่ยมพสกนิกร และเจ้าหน้าที่ ดำรวจ ทหาร ในท้องถิ่นกั้นดารทั่วประเทศ ทำให้พระองค์ได้ทอดพระเนตรเห็นความทุกข์เวทนาของ ราษฎรตามสถานที่เหล่านั้นในยามเจ็บไข้ได้ป่วยด้วยพระองค์เอง ทรงพบว่าราษฎรส่วนใหญ่มักเจ็บป่วย ด้วยโรคเกี่ยวกับระบบทางเดินอาหาร โรคพยาธิ โรคผิวหนัง ไข้ป่า ซึ่งเป็นโรคพื้นฐานทั่วไป แต่มักเสียชีวิตเพราะไม่มีบริการทางการแพทย์ในถิ่นทุรกันดาร

เมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2512 สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีจึงโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้ง หน่วยแพทย์อาสาเคลื่อนที่ในพระองค์ขึ้นที่จังหวัดเชียงใหม่เป็นแห่งแรก พระราชทานนามว่า "แพทย์อาสาสมเด็จพระราชชนนี" มีอักษรย่อว่า พอ.สว. หน่วยแพทย์อาสาเคลื่อนที่ พอ.สว. นี้ ประกอบด้วย แพทย์ ทันตแพทย์ เภสัชกร พยาบาล เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และสมาชิกสมทบอีกคณะหนึ่ง

ซึ่งส่วนเป็นอาสาสมัครที่ไม่ได้รับสิ่งตอบแทนเป็นเบี้ยเลี้ยงหรือเงินเดือน เดินทางไปปฏิบัติงานในถิ่นทุรกันดารในวันเสาร์หรือวันอาทิตย์ โดยรถยนต์ เรือ หรือเฮลิคอปเตอร์ เป็นการประจำ เพื่อตรวจรักษาราษฎรที่เจ็บไข้ได้ป่วย และแนะนำให้ความรู้เรื่องการอยู่อย่างถูกสุขลักษณะแก่ประชาชนทั่วไป

สำนักงานกลาง มูลนิธิแพชชีอาสา
สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

ทรงลงพระนามาภิไธยในบัตรประจำตัว
อาสาสมัคร พอ.สว. นับหมื่นใบ

เสด็จเยี่ยมราษฎร อ.เมือง จ.สุรินทร์

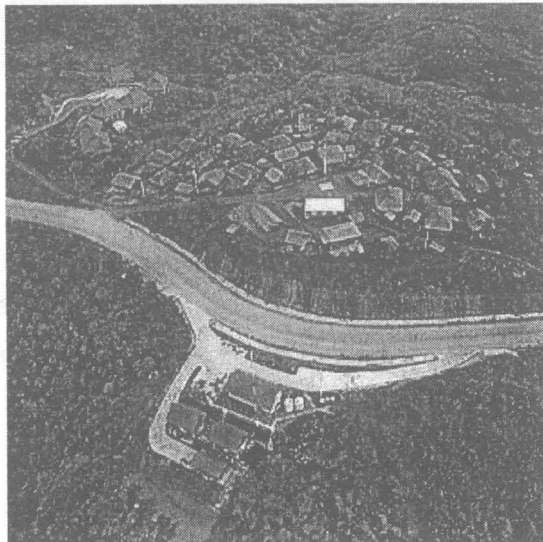
สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทรงรับพระราชภาระในด้านยา เครื่องใช้ ตลอดจนพาหนะสำหรับใช้ในการเดินทาง และยังพระราชทานเงินเป็นค่าอาหารกลางวันสำหรับขณะที่เดินทางไปปฏิบัติงานทุกคน รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลทุกอย่าง

สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทรงเอาพระทัยใส่ติดตามการปฏิบัติงานของ พอ.สว. อย่างใกล้ชิด พระราชทานคำแนะนำ พระราชวินิจฉัยในการปฏิบัติงานแก่การแพทย์ พยาบาล และ

เจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายทำให้สามารถแก้ปัญหาและสร้างเสริมขวัญและกำลังใจแก่บรรดาผู้ปฏิบัติงานของหน่วยแพทย์อาสา พอ.สว. ก็จะช่วยนับยา จ่ายยา และพระราชทานคำแนะนำแก่ผู้ป่วยด้วยพระองค์เอง หากทรงพบผู้เจ็บไข้เกินกำลังแพทย์อาสาจะบำบัด ก็จะโปรดเกล้าฯ ให้ส่งไปรับการรักษาในโรงพยาบาล และทรงรับไว้เป็นคนไข้ในพระราชานุเคราะห์จำนวนมาก

ต่อมาใน พ.ศ. 2546 สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีได้ทรงเริ่มทดลองใช้วิทยุรับ – ส่ง ให้แพทย์ใช้ติดต่อกับคนไข้โดยตรงตามสถานีอนามัยที่อยู่ห่างไกล เพื่อปรึกษาโรคและแนะนำการรักษา ตามแนวปฏิบัติของ The Royal Flying Doctor Service of Australia ซึ่งจะเป็นงานที่สามารถอำนวยความสะดวกแก่ผู้ที่ห่างไกลในชนบทได้ และเป็นการติดต่อกันได้ทุกวันทุกเวลาเมื่อมีการเจ็บป่วยเกิดขึ้น การตรวจรักษาทางวิทยุประกอบด้วยสถานีแพทย์ทางอากาศ 2 ระดับ คือ สถานีโรงพยาบาล และ สถานีรักษา ส่วนใหญ่ใช้สถานีอนามัยชั้น 2 ที่อยู่ห่างไกลจากโรงพยาบาล อยู่ในเขตกันดารที่การคมนาคมไม่สะดวก สถานีโรงพยาบาลและสถานีรักษาจะติดต่อสื่อสารกันทางวิทยุให้แพทย์ติดต่อกับคนไข้ที่อยู่ตามสถานีห่างไกลได้โดยตรง เพื่อปรึกษาโรคและแนะนำการรักษา เรียกว่า “แพทย์อาสาฯ ทางอากาศ”

ด้วยพระราชดำริในข้อนี้ ทำให้สามารถสื่อสารติดต่อบรรลุส่งข่าวสารด้านการบริการสาธารณสุข ได้ดียิ่งขึ้น งานธุรการ และการส่งกำลังบำรุงเป็นไปอย่างรวดเร็ว เพิ่มพูนประสิทธิภาพของงานสาธารณสุข อย่างเห็นได้ชัดเจน

สถานีรักษาแพทย์อาสาฯ ทางอากาศบนดอยสูง

ใน พ.ศ. 2517 สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี โปรดเกล้าฯ พระราชทานทุนเริ่มแรก 1 ล้านบาท จัดทะเบียนหน่วยแพทย์อาสาเป็น “มูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี”

เพื่อให้การดำเนินงานของ พอ.สว. มีรากฐานมั่นคง และสามารถดำเนินการไปได้อย่างต่อเนื่อง ทรงเป็นนายกาคิดตึกคึกด้วยพระองค์เอง ทรงจัดหาและส่งเสริมให้มีแพทย์และเจ้าหน้าที่อาสาสมัครทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ปฏิบัติงานช่วยเหลือให้การรักษา ป้องกัน ส่งเสริม และฟื้นฟูสุขภาพอนามัยของประชาชนและเจ้าหน้าที่ในท้องถิ่นทุรกันดารห่างไกลทางคมนาคม ตลอดจนจัดให้มีการรักษาพยาบาลผู้ป่วยในท้องถิ่นทุรกันดาร โดยการส่งการรักษาทางเครื่องมือสื่อสาร

สมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงนิพนธ์ถึงหน่วยแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทร์ราชมราชชนนี หรือ พอ.สว. ที่เติบโตขึ้นมาเรื่อย ๆ จนได้ตั้งเป็นมูลนิธิ มีหน่วยรักษาทางวิทยุ และได้ปรับโครงสร้างครั้งใหญ่ไว้ใน คำปรารภ หนังสือ สมเด็จพระยาของปวงชน ลงวันที่ 7 กันยายน พ.ศ. 2533 ว่า

“มูลนิธิ พอ.สว. นี้ เป็นเสมือนเด็กที่ทรงเลี้ยงมาตั้งแต่แบเบาะ ทรงวางแผนด้วยพระองค์เองตลอด บางครั้งก็ทรงดีพระทัยเมื่อผลงานออกมาดี บางครั้งก็ทรงเป็นห่วง เมื่ออนาคตยังมองไม่เห็นชัดบัดนี้ พอ.สว. ก็บรรลุนิติภาวะแล้ว แต่แม่ทุกคน ถึงแม้ว่าลูกจะเติบโตเพียงใดก็ตาม จะมีความผูกพันห่วงใยอยู่ตลอดไป เช่นเดียวกัน สมเด็จพระศรีนครินทร์ราชมราชชนนี ก็ทรงมีความผูกพันห่วงใยมูลนิธิ พอ.สว. อยู่เสมอไป”

เสด็จฯ เยี่ยมราษฎรและพอ.สว. บ้านควนขุม
ต.ทุ่งสัง อ.ทุ่งใหญ่ จ.นครศรีธรรมราช
เมื่อวันที่ 20 เมษายน 2530

เสด็จฯ เยี่ยมราษฎรและ พอ.สว. บ้านป่าแหน
ต.ศรีสาคร อ.ศรีสาคร จ.นราธิวาส
เมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 2530

เสด็จฯ เยี่ยมราษฎร และพอ.สว. ณ พุทธสถาน
ของโรงเรียนระหาร บ้านระหาร ต.เทนมีย์
อ.เมือง จ.สุรินทร์ เมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2531

เสด็จฯ เยี่ยมราษฎร และ พอ.สว. บ้านปางผักหม
ต.จิม อ.ป่ง จ.พะเยา เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2532